

Forfatter: Oehlenschläger, Adam

Titel: Udrag fra Poetiske Skrifter III

Citation: Oehlenschläger, Adam: "Poetiske Skrifter III", i Oehlenschläger, Adam: *Poetiske Skrifter III*, udg. af H. TOPSØE-JENSEN , 1926-1930, s. VIII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-oehl03val-shoot-idm140634333984400/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter III

Samtiden (som Abrahamson) til at stejle. Den nye Maade at behandle nordisk Mytologi paa (hvorved Oehlenschläger, som Ørsted senere har udtrykt det, »har kaldet Valhal frem af Tidens Mørke«) kan bedst oplyses, naar man ved Siden af »Thors Reise« lægger to Digte af Baggesen: det graciøse, frivolt-parodierende »Poesiens Oprindelse« i Wielands Stil og det tomt-buldrende Hexameter-Fragment om Odin. Thi Oehlenschlägers lykkelige Hemmelighed er den, at han fuldstændigt har kunnet leve sig ind i det gamle Stof, har kunnet træffe Stilens »Blanding af Alvor og Godtroenhed« og derved opnaa en »antik-barbarisk« Virkning. Det er et ægte Epos, et af de meget faa, det 19. Aarh. kan opvise. Og det kunde kun skabes af et Geni, der forenede frisk Umiddelbarhed med forfaren Kunst.

Versemaalet, hvis rige Variationsevne Digteren tilgavns har udnyttet, giver paa Forhaand Digtet dets Duft af Middelalder. Sprog og Stil uddyber dette Indtryk. Til de tidligere nævnte Sprogkilder (II, S. VIII) kommer Resens Eddaoversættelse, og den heldigt gennemførte gammeldags Sprogtoner bygger paa Valget af kraftfulde sjældne Glosor og gamle Bøjningsformer af tung Vokalvirkning. Med berettiget Stolthed peger Digteren paa dette Sprog, der »smager af Kilden og af Kiernen«. Stilen er skabt af en fortrolig Kender af et Folkeepos' Virkemidler: den omstændelige, bevidst kluntede Fortællemaade, de staaende Gentagelser, der undertiden udstrækkes til at omfatte hele Strofer, de formelagtige Folkevisevendinger (»med stor Ære«, »siger jeg for sand«, »jeg vil det ei fordølge«), der tjener som Fyldekalk, og de faste Tillægsord, der VIII

simplificerer Personskildringen og letter Læseren en hurtig Orientering. Thor er bestandig »den Gud for Helte«, »den understærke Mand« (selv hvor Kræfterne tilsyneladende slaar mindre godt til); UtgardedesLøke »den lede Trold« eller »den onde Thusse« (ogsaa i neutral og forholdsvis venskabelig Tiltale!). Endelig er Kompositionen fuldtud Eposets. Alle rede Emnet — en Rejse, farefuld og eventyrlig — leder Tanken hen paa Oldtidens store episke Digte («Odysseens», »Ænciden«), og Oehlenschläger løfter sit Værk op i en højere Sfære ved i dets Midte — uden Hjemmel derfor i Eddaen, men ganske i Overensstemmelse med Homer og Vergil — at lade sin Helt besøge Dødsriget. Fortællingen skrider frem i et jævnt sindigt Tempo med Interessen ligelig delt mellem alle Oplevelserne, der i det Hele nøje svarer til Snorres Fremstilling i Eddaens 38—41 Fortælling. Indtil omsider den smukke idylliske Afslutning, Digterens egen Tilføjelse, ligesom indrammer Eventyret ved at vende tilbage til Rejsens Udgangspunkt. Efter de gamle episke Digtes Skik har Oehlenschläger endvidere krydret Handlingen ved at indlægge en Række mytologiske Episoder. Afsnit som Thors og UtgardedesLøkes Ordkamp om Verdens Skabelse tjener til at give Digtet dybere Perspektiv. Men Episoderne kan ogsaa indgaa som et organisk Led i Kompositionen. Med stor dramatisk Virkning lader Digteren Løke fortælle de tre Myter til Thors Forherligelse (de to er hans egen Opfindelse), som ledsager Gudens tre Styrkeprøver. Den ondskabsfulde Modsætning mellem den skydende Maade, Løke udbasunerer »Bedrifterne« paa, og deres lidet heltemæssige og smigrende Karakter be-

IX

drager til at sætte Thors Uheld hos Jetten i endnu ugunstigere Lys — indtil hans Taalmodighed omsider brister, og han forbitret lukker Munden paa sin skadefro Følgesvend.

Ved Smaaændringer brydes Ensformigheden, og der skabes en rigere psykologisk Motivering. Bag Utgarde-Lokes omstændelige Beretning om Kogleriernes virkelige Væsen mærkes stadig hans stigende Angst og Thors bestandig mere truende Mine. Og af en enkelt Scene har Digteren ved en mærkelig Forandring i Fortælletonen skabt et uforglemmeligt, gripende Optrin: Thor, der tvinges i Knæ af den gamle Kvinde. Her bryder Alvoren pludselig ind i Digtets groteske Verden; det er Straffen for Thors Selvraadighed; Nederlaget, der gør Ende paa hans Heltelykke: Forgængelighedens isnende Møde med den blodrige, sunde Livskraft.

Personskildringen grupperer en Række staaende Typer udenom en levende og mægtig Midterskikkelse: Thor. Om ham samler alt Lyset sig; ved sin gennemførte heroiske Opfattelse af Guden forvandler Oehlenschläger Snorres respektløse Skildring til et Heltedigt. I Eddaen er Thor i enhver Henseende Utgarde-Loke afgjort underlegen. Oehlenschlägers karakteristiske Afvigelser tjener alle til at lade hans Helt træde klarere og større frem.

Baggrunden for Thors virkelige Storhed er Skildringen af Jettens hemmelige Angst. Trods de Prøver paa godt Humør, som vi ogsaa møder hos Asernes Fjende midt under Løjerne, skælver han af underkuet Frygt. Hans Fejghed midt i alt Kogleriet danner en mægtig Folie for Thors aabne Mod. Dernæst gøres Thors Bedrifter drabeligere, Virkningen

X